

UZASADNIENIE do zarządzenia Nr 37
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 31 grudnia 2013r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina
Górnej Wisły PLB 240001

Zgodnie z art. 28 ustawy z 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.) dla obszaru Natura 2000 regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych, kierując się koniecznością utrzymania właściwego stanu ochrony gatunku zwierząt, dla których ochrony utworzono obszar Natura 2000 i ich siedlisk.

Ostoja Dolina Górnej Wisły została zatwierdzona, jako obszar Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001 rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2004 r., Nr. 229 poz. 2313 z późn. zm.)

Według Standardowego Formularza Danych opracowanego w październiku 2002r. i zaktualizowanego we wrześniu 2011r., obszar Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001 został wyznaczony dla ochrony gatunków ptaków lęgowych wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG i migrujących, niewymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG.

Projekt zarządzenia w sprawie ustanowienia Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001 został opracowany zgodnie z art. 28 ustawy z 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z 17 listopada 2010r. w sprawie sporządzania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz.U. z 2010r. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.).

W granicach obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001 znajdują się krajowe formy ochrony przyrody w postaci rezerwatu przyrody „Rotuz” i rezerwatu przyrody „Skarpa Wiślicka”. Dla tych rezerwatów nie ustanowiono zadań ochronnych, o których mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Przedmiotowa ostoja położona jest w granicach administracyjnych 3 Nadleśnictw. Dla Nadleśnictwa Bielsko, Nadleśnictwa Kobiór i Nadleśnictwa Ustroń, plany urządzenia lasu nie zawierają zakresu, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody. Mając na uwadze powyższe, w odniesieniu do obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Wisły nie może mieć zatem zastosowania przepis art. 28 ust. 11 ustawy ww. ustawy tj. możliwość odstąpienia od sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub jego części.

Plan Zadań Ochronnych, będący przedmiotem niniejszego zarządzenia, został przygotowany z uwzględnieniem zapisów Standardowego Formularza Danych dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001 oraz wszystkich dostępnych danych i materiałów, a w szczególności opracowań:

- Betleja J., 2012, Ekspertyza ornitologiczna na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

- Kuczyński M., 2012, Ekspertyza w zakresie gospodarki stawowe dla OSO „Dolina Górnej Wisły”, Zaborze.
- „Waloryzacja przyrodnicza obszaru Natura 2000 „Dolina Górnej Wisły”, Betleja J., Fajer M., Ruman M., Rzętała M., Waga J.M., Wilczek Z., Chylarecki P., Gwiazda R., Profus P., Joseph-Tomaszewska E. 2006, Maszynopis na zlecenie Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach. ss. 277.
- Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce, s.597, 2010, Chylarecki P., Jujka M., Krogulec J., Wilk T., OTOP, Marki.
- Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią, 2009, Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., GIOŚ, Warszawa.
- Monitoring ptaków, w tym monitoring obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Faza I. Etap VI. Zadanie XI. Wyniki monitoringu w latach 2007-2008 dla województwa śląskiego. Raport syntetyczny dla Zarządzających OSOP, Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska i Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, 2008-2009, Sikora A., Chylarecki P., Cenian Z., Neubauer G., Archita B.. Warszawa – Gdańsk.
- Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, tom 7 Ptaki, część I, s. 315, 2004, Gromadzki M. (red), Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, tom 7 Ptaki, część II, s. 448, 2004, Gromadzki M. (red), Ministerstwo Środowiska, Warszawa.

Wyniki ekspertyzy ornitologicznej na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001 autorstwa Pana dr Jacka Betlei opracowanej w 2012r. pozwoliły na potwierdzenie występowania gatunków, będących przedmiotami ochrony, o różnej ocenie stanu ich ochrony.

Mając na względzie uwarunkowania formalne i merytoryczne w Planie Zadań Ochronnych wskazano, zidentyfikowane podczas prac nad planem zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków będących przedmiotem ochrony i ich siedlisk, określono cele działań ochronnych oraz sposoby ich realizacji.

Zagrożenia dla przedmiotów ochrony zidentyfikowano na podstawie faktycznego stanu ich siedlisk, a także obecnych tendencji zmian użytkowania stawów rybnych i innych gruntów oraz podstawowych funkcji Zbiornika Goczałkowickiego i wynikającej z tego specyfiki gospodarki wodnej prowadzonej na tym obiekcie. Zbiornik ten jest rezerwuarem wody pitnej dla Aglomeracji Śląskiej, a więc poziomy piętrzenia powinny umożliwić pobór wody w celu jej uzdatniania do spożycia, a jednocześnie Zbiornik pełni funkcję w systemie ochrony przeciwpowodziowej, a zatem poziom piętrzenia musi uwzględniać rezerwę powodziową. Te funkcje wzięto pod uwagę w Instrukcji gospodarowania wodą dla Zbiornika określającą minimalne i maksymalne poziomy piętrzenia. Dodatkowo, aby utrzymać wysoką jakość wody w Zbiorniku, konieczne jest prowadzenie na nim gospodarki rybackiej. Jej funkcjonowanie jest w pewnym stopniu zagrożone przez ubytki w rybostanie spowodowane drapieżnictwem ze strony kormoranów migrujących wiosną i jesienią, a także występujących w koloni lęgowej, zlokalizowanej w zachodniej części Zbiornika.

Pod uwagę wzięto fakt, że siedliska praktycznie wszystkich gatunków stanowiących przedmioty ochrony w obszarze (z wyłączeniem muchołówki białoszyjey) wykształciły się w wyniku działalności człowieka, a ich zachowanie uwarunkowane jest utrzymaniem dotychczasowego sposobu użytkowania.

Warunkiem zachowania przedmiotów ochrony, potwierdzonym w toku prac nad przedmiotowym planem, jest zatem prowadzenie gospodarki stawowej według tradycyjnej stosowanej na tym obszarze, na przestrzeni wieków technologii oraz utrzymanie dotychczasowych funkcji Zbiornika Goczałkowickiego. Jednocześnie stwierdzono, że ze względu na uwarunkowania techniczne i technologiczne funkcjonowania zbiornika, zmiana Instrukcji gospodarowania wodą nie jest ani celowa ani możliwa.

Podczas analizy czynników powodujących lub mogących stanowić potencjalne zagrożenia dla zachowania gatunków we właściwym stanie ochrony, zidentyfikowano zarówno zagrożenia istniejące jak i potencjalne. Nasilenie się wskazanych w Zarządzeniu czynników może przyczynić się do pogorszenia stanu ochrony gatunków i ich siedlisk.

Jako zagrożenia istniejące dla gatunków ptaków związanych z siedliskiem wodnym i wodnobłotnym zidentyfikowano:

- wędkarstwo, turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych, rajdowe kierowanie pojazdami zmotoryzowanymi, obserwowanie przyrody, które powodują płoszenie ptaków w pobliżu ich miejsc lęgowych i żerowania,
- zaniechanie gospodarki wodnej oraz zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska powodujące zanik szuwarów, degradację i zanik siedlisk,
- obce gatunki inwazyjne, których ekspansja (rdestowce, niecierpek gruczołowaty) w dolinach rzek i cieków, na brzegach zbiorników i na wyspach powodujące zanikanie siedlisk,
- erozja powodująca niszczenie siedlisk lęgowych w wyniku rozmywania wysp przez fale,
- zaniechanie lub brak koszenia łąk podmokłych, które powodują utratę siedlisk w wyniku sukcesji,
- zalewanie wodą stawu w okresie lęgowym, kiedy ptaki założyły gniazdo na dnie stawu okresowo niezalanego powodujące zniszczenie siedliska i utratę lęgu.

Obecność ludzi w miejscach lęgowych, żerowania i przebywania ptaków związana z uprawianiem różnych form turystyki i rekreacji oraz spędzaniem wolnego czasu jak: turystyka piesza, ruch pojazdów niezmotoryzowanych i zmotoryzowanych, wędkarstwo, jazda konna, obserwowanie przyrody, powoduje ich płoszenie, szczególnie w sąsiedztwie szuwarów rosnących w dolinach rzek i na stawach hodowlanych oraz wzdłuż linii brzegowej Zbiornika Goczałkowickiego w jego południowej części od linii ujścia Wisły. Poruszanie się quadami, motocyklami i innymi pojazdami poza drogami publicznymi w pobliżu miejsc lęgowych ptaków również powoduje ich płoszenie. Ekspansja rdestowców, a także niecierpka w dolinach rzek i cieków i na brzegach zbiorników powoduje wypieranie gatunków rodzimych i przekształcanie siedlisk.

Jako zagrożenia potencjalne, dla gatunków ptaków związanych z siedliskiem wodnym i wodno-błotnym, które występują incydentalnie bądź, których negatywne oddziaływanie nie zostało jednoznacznie potwierdzone zidentyfikowano:

- występowanie ścieżek, szlaków pieszych, szlaków rowerowych w miejscach lęgowych i żerowania, wykonywanie polowań, kiedy ptaki jeszcze wodzą młode lub przebywają z piskletami w gnieździe, uprawianie żeglarstwa w miejscach pierzenia się perkozów

oraz lotnictwo, szybownictwo, paralotnictwo, baloniarstwo, bliska lokalizacja lotnisk i korytarze powietrznych to działania, które mogą powodować płoszenie ptaków,

- występowanie oraz lokalizacja nowych napowietrznych linii elektrycznych i telefonicznych oraz produkcja energii wiatrowej poprzez lokalizację turbin może powodować zwiększoną śmiertelność wśród ptaków,
- drapieżnictwo ze strony norki amerykańskiej i jenota, a także lisa może spowodować płoszenie, niszczenie łąg oraz zwiększoną śmiertelność ptaków młodych i dorosłych,
- modyfikowanie akwenów wód stojących na skutek niekorzystnej sytuacji makroekonomicznej, zmiana stawów na ośrodki rekreacyjne, a także wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek i regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana ich przebiegu może spowodować utratę siedlisk i miejsc żerowania,
- wypalanie istniejącej roślinności oraz niewłaściwa gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną polegająca na całkowitej likwidacji szuwarów, tworzenie zabudowy rozproszonej w otoczeniu zbiorników wodnych i stawów oraz łąk może doprowadzić do degradacji i utraty siedlisk.

W związku z pogarszającą się sytuacją ekonomiczną właścicieli stawów obserwuje się tendencję do odchodzenia od tradycyjnej gospodarki stawowej, na rzecz stawów magazynowych i łowisk, a także zmianę ich użytkowania na grunty orne lub nieużytki. W konsekwencji może doprowadzić to do zmian skutkujących zniszczeniem i degradacją siedlisk. Tendencje te stanowią zatem jedno z głównych, istniejących zagrożeń dla większości przedmiotów ochrony związanych ze środowiskiem wodnym np.: bączka, ślepowrona, czapli purpurowej, kaczek, mew i rybitw.

Prawdopodobnie negatywny wpływ może wywierać lotnictwo, szybownictwo, paralotnictwo i baloniarstwo oraz budowa lotnisk i pasów startowych w sąsiedztwie ostoi, poprzez przelatywanie na niskim pułapie nad koloniami łągowymi ptaków. W świetle obowiązujących przepisów prawa, potencjalny wpływ tych oddziaływań może odbywać się w toku analiz przedsięwzięć pod kątem oceny oddziaływania na środowisko. Potencjalnym zagrożeniem, a jednocześnie trudnym do rozwiązania problemem jest drapieżnictwo ze strony norki amerykańskiej i jenota, których obecność może powodować płoszenie, niszczenie łąg, a także zwiększoną śmiertelność ptaków młodych i dorosłych. Podobny negatywny wpływ wynika także ze znacznego wzrostu populacji lisa, przy jednoczesnym braku czynników, zarówno naturalnych jak i antropogenicznych, wpływających na redukcję liczebności tego gatunku.

Potencjalnym zagrożeniem jest także wytyczanie nowych ścieżek pieszych i rowerowych w sąsiedztwie szuwarów i linii brzegowej w miejsc łągowych i występowania ptaków, np. w sąsiedztwie Zbiornika Goczałkowickiego. Uznano również, że rozpoczęcie polowań pod koniec okresu łągowego, w tym polowań zbiorowych na kaczki, może potencjalnie oddziaływać negatywnie na część gatunków, głównie kaczek, które stanowią przedmioty ochrony w tym obszarze. Zagrożenie to odnosi się do możliwości rozbijania rodzin i płoszenia ptaków, które jeszcze przebywają na stawach i wodzą młode. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne, okres polowań na kaczki rozpoczyna się 15 sierpnia, a na gęsi 1 września, a więc w czasie kiedy jeszcze nie wszystkie ptaki opuściły miejsca łągowe. W toku prac nad Planem nie pozyskano danych, potwierdzających wpływ polowań na zwiększoną śmiertelność i płoszenie ptaków. Uznano również, że zagrożenie odstrzału

matek wodzących młode jest niewielkie, ponieważ zgodnie z § 17 pkt 10 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz, wolno strzelać do ptactwa w locie w kierunku nagonki lub w kierunku innych myśliwych, jeżeli strzał oddaje się w górę pod kątem nie mniejszym niż 60°, a na linii strzału nie ma gałęzi lub innych przeszkód. Zatem nie ma możliwości odstrzału ptaków pływających lub lecących nad wodą. Ponadto populacje ptaków będących przedmiotem ochrony, których może dotyczyć oddziaływanie w wyniku polowań, utrzymują się mimo ich wykonywania. Zatem zagrożenie to wymagałoby odrębnych analiz.

Jedynym gatunkiem leśnym, będącym przedmiotem ochrony w ostoi Dolina Górnej Wisły jest muchołówka białoszyja. Jest to gatunek gnieźdzący się w dziuplach, żerujący w najbliższym otoczeniu gniazd. Zasiedla stare (najczęściej ponad stu letnie) lasy liściaste, a zatem zagrożeniem dla tego gatunku jest brak tego typu drzewostanów. Mając na względzie obecne zasady użytkowania rębnych drzewostanów - pozyskanie drzew przed lub wchodzących w fazę obumierania co skutkuje brakiem kęp drzew pozostawianych do naturalnego rozkładu - zagrożenie to zakwalifikowano jako istniejące.

Wszystkim zagrożeniom przyporządkowano kody i opisy z Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań stanowiącej załącznik nr 5 obowiązującej Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000.

Zarządzenie wskazuje cel realizacji działań, jakim jest utrzymanie gatunków w stanie niepogorszonym, tj. co najmniej na poziomie stwierdzonym w ramach prac nad przedmiotowym planem lub lepszym jeżeli stan ten został oceniony na FV (właściwy) bądź U1 (niezadawalający) lub poprawę jeżeli stan ochrony oceniono na U2 (zły),

Mając na uwadze ogólny cel określono szczegółowe cele, wymienione w załączniku dotyczącym celów działań ochronnych.

Realizacja określonych celów, poprzez wykonanie działań ochronnych może stworzyć warunki do utrzymania siedlisk w stanie umożliwiającym poszczególnym gatunkom odpowiednie warunki do przystępowania do lęgów, żerowania i odpoczynku, również podczas migracji. Stworzenie nowej wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim oraz dogodnych warunków do rozwoju szuwarów w miejscach wypłyceń przybrzeżnych i w otoczeniu zbudowanej wyspy poprawi warunki siedliskowe gatunków, które w latach 2002-2005, osiągnęły tu największą liczebność.

W tym okresie prowadzono również badania, które częściowo były podstawą do wyznaczenia przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Wisły. Ze względu na konieczność przeprowadzenia remontu Zbiornika Goczałkowickiego, dokonano niemal całkowitego spuszczenia wody, co przyczyniło się do okresowego powstania dogodnych siedlisk na dnie Zbiornika oraz zwiększenia powierzchni szuwarowisk podczas jego remontu oraz w pierwszych latach po jego zakończeniu.

Działania ochronne zaplanowane w obrębie Zbiornika Goczałkowickiego.

Działania ochronne powinny być ukierunkowane na odtworzenie dogodnych warunków do rozwoju szuwarów na Zbiorniku Goczałkowickim w miejscach wypłyceń przybrzeżnych

i w otoczeniu zbudowanej wyspy. Jednak mając na uwadze charakter Zbiornika, nigdy nie spowodują przywrócenia stanu siedlisk, jaki wytworzył się w trakcie remontu tego obiektu hydrotechnicznego. Działaniem pożądanym jest wybudowanie, co najmniej jednej lub więcej wysp. Planowane do utworzenia wyspy powinny spełniać wymogi siedliskowe, przede wszystkim dla krwawodzioba, sieweczki rzecznej, mewy czarnogłowej, śmieszki i rybitwy rzecznej. Wyspa powinna mieć urozmaiconą rzeźbę, tak aby mogła spełniać swoją funkcję przy różnych stanach piętrzenia wód i umożliwić przetrwanie chociaż części lęgów np. przy wezbraniach powodziowych.

Planowane jest utworzenie wyspy ziemnej umocnionej kamieniami, faszyną lub innymi materiałami całej linii brzegowej wyspy, z nasadzeniami krzewów, wierzby, bzu czarnego dla wybranych gatunków.

Działania ochronne przewidziane w obrębie stawów hodowlanych.

Bardzo ważne jest również utrzymanie szuwarów na stawach, które stanowią dogodne siedliska dla przedmiotów ochrony. Dlatego stwierdzono, że konieczne jest utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzoną, na niezmiennym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni.

Jednym z działań możliwych do realizacji jest wybudowanie, co najmniej jednej lub więcej wysp na jednym lub większej liczbie obiektów stawowych wytypowanych spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha. Planowane do utworzenia wyspy powinny spełniać wymogi siedliskowe, przede wszystkim dla ślepowrona, krwawodzioba, kokoszki, sieweczki rzecznej, mewy czarnogłowej, śmieszki, rybitwy rzecznej, krakwy i głowienki. Planowane jest utworzenie wyspy ziemnej umocnionej kamieniami, faszyną lub innymi materiałami na całej linii brzegowej wyspy, z nasadzeniami krzewów, wierzby, bzu czarnego dla wybranych gatunków.

Inne działania ochronne związane z prowadzeniem gospodarki stawowej, w taki sposób, aby dostosować zabiegi związane z okresami zalewania stawów do długości trwania sezonu lęgowego ptaków, tak aby wyeliminować zagrożenie utraty siedlisk i żerowisk lub zalewania gniazd oraz umożliwić ptakom przystąpienie do lęgów. Takim działaniem jest pozostawianie napełnionych stawów we wszystkich gospodarstwach rybackich w okresie 15 kwietnia - 31 sierpnia z wyjątkiem pierwszych i drugich przesadek, a w przypadku niezalewania stawu, pozostawienie nienapełnionego w okresie 1 kwietnia – 30 czerwca, tak aby umożliwić ptakom, które zbudowały gniazda na dnie niezalanego zbiornika, dokończenie lęgów. Kolejnym działaniem ochronnym na stawach jest pozostawianie, co najmniej jednego stawu w każdym gospodarstwie rybackim z niezalanym dnem po jego spuszczeniu przez okres, co najmniej 30 dni, z wyjątkiem pierwszych i drugich przesadek.

W związku ze zidentyfikowaniem zagrożenia związanego z presją drapieżników: lisa, norki amerykańskiej i jenota, które wywierają znaczący negatywny wpływ na stan populacji przedmiotów ochrony, a także brakiem skutecznych metod pozwalających na ograniczenie drapieżnictwa, w zarządzeniu wskazano na konieczność realizacji działania polegającego na poszukiwaniu skutecznych metod ograniczania drapieżników.

Dla utrzymania siedlisk cyranki, płaskonosa i krwawodzioba wskazano konieczność wykonywania koszenia po 1 lipca, wypasu zwierząt w ciągu całego sezonu oraz usuwanie siewek i podrostów drzew z terenów Łąk Myszkowskich i łąk pomiędzy rzeką Knajką, a lasem Badula. W toku prac nad planem wykazano, że ww. tereny są wykorzystywane przez te gatunki jako miejsca lęgowe i żerowiska.

W zakresie działań dotyczących monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych, wskazano na potrzebę prowadzenia monitoringu populacji i siedlisk gatunków występujących na terenie wszystkich stawów hodowlanych i Zbiornika Goczałkowickiego w okresie od marca do października. Ocenie podlegać będą wskaźniki parametru populacji lęgowej, migrującej i siedliska. Działania te będą wykonywane, co 3 lata począwszy od 3 roku wejścia w życie PZO. Na terenie lasów prowadzony będzie monitoring populacji lęgowej muchołówki białoszyjej. Z punktu widzenia ochrony cyranki, płaskonosy i krwawodzioba wskazano na konieczność prowadzenia monitoringu stanu utrzymania powierzchni łąk podmokłych w cofce Zbiornika Goczałkowickiego oraz na terenie Łąk Myszkowskich i łąk pomiędzy rzeką Knajką, a lasem Badula.

Działania ochronne dla muchołówki białoszyjej stanowią wskazania do prowadzenia gospodarki leśnej, które będą realizowane w okresie obowiązywania Planu Zadań Ochronnych. Dla jej ochrony niezbędne jest utrzymanie istniejących siedlisk w drzewostanach liściastych, związane z pozostawianiem kęp (biogrup) drzew do naturalnego rozkładu o powierzchni, co najmniej 0,15 ha, w drzewostanach z przewagą gatunków liściastych podlegających użytkowaniu rębnemu.

W odniesieniu do uzupełnienia stanu wiedzy o wszystkich przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony nie stwierdzono potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

W wyniku przeprowadzonej analizy dostępnych dokumentów planistycznych, tj. istniejących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ustalono, że przedmiotowe opracowania nie zawierają zapisów mogących wpłynąć negatywnie na stan zachowania przedmiotów ochrony w obszarze, w związku z powyższym nie wskazano na potrzebę zmian w przedmiotowych dokumentach.

W wyniku prac nad Planem Zadań Ochronnych dla przedmiotowego obszaru stwierdzono, że nie jest konieczne sporządzenie Planu Ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001. Występujące tu siedliska ściśle związane są z gospodarką człowieka i podlegają dynamicznym zmianom, przez co osiągnięcie celów ochrony wymaga stałego monitorowania i weryfikowania skuteczności prowadzonych działań ochronnych.

Przebieg granic obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Wisły przedstawiono na załączniku mapowym oraz opisano w oparciu o 627 punktów węzłowych, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie PL- 1992 (zał. 1 i 2 do Zarządzenia).

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

zarządzenia Nr 37 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 31 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB 240001.

Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje akt prawny

Działania obligatoryjne i fakultatywne realizowane będą przez właścicieli lub użytkowników gruntów i finansowane przy wykorzystaniu mechanizmów ekonomicznych wynikających z dopłat wodnośrodowiskowych. W przypadku braku zainteresowania użytkowników lub władających gruntami skorzystaniem z ww. możliwości finansowego wsparcia użytkownika stawów, część działań fakultatywnych lub działania polegające na budowie wysp będą realizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach, a środki na ten cel pozyskiwane będą z funduszy celowych lub inne podmioty i organizacje w przypadku ich zobowiązania się do realizacji określonych działań ochronnych wskazanych w przedmiotowym planie zadań ochronnych.

Koszty realizacji pozostałych działań przewidzianych w planie także będą pokrywane z funduszy celowych pozyskanych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska.

Akt prawny oddziałuje na właścicieli i zarządców gruntów oraz mieszkańców gmin: Chybie, Czechowice-Dziedzice, Dębowiec, Goczałkowice Zdrój, Hażlach, Jasienica, Pszczyna, Skoczów i Strumień.

Wpływ aktu normatywnego na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i jednostek samorządu terytorialnego

Koszty realizacji części zadań przewidzianych w Planie, będą pokrywane z funduszy celowych pozyskanych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach.

Konsultacje

Regionalna Dyрекacja Ochrony Środowiska w Katowicach zapewniła możliwość aktywnego udziału wszystkich zainteresowanych w trakcie całego procesu wypracowywania ustaleń planu zadań ochronnych – do prac nad planem zostali zaproszeni przedstawiciele m.in. Urzędu Marszałkowskiego, urzędów miast i gmin, starostw, Lasów Państwowych, Polskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Zakładu Gospodarki Stawowej PAN, Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów SA., Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, Śląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych, Związku Wędkarskiego, Polskiego Związku Łowieckiego, właściciele gospodarstw rybackich, a także przedstawiciele ośrodków naukowych, organizacji pozarządowych (ekologicznych i ornitologicznych) i przedstawiciele lokalnych grup działania Lider+. Przygotowując projekt zarządzenia wzięto pod uwagę wnioski i uwagi zgłoszone przez ww. zainteresowanych.

Mając na względzie art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w opracowaniu dokumentu na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Fakt przystąpienia do sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Górnej Wisły PLB240001 podano do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie ogłoszenia na stronie internetowej i tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyрекacji Ochrony Środowiska w Katowicach, a także poinformowanie wszystkich zidentyfikowanych zainteresowanych.

Informację o sporządzeniu projektu przedmiotowego zarządzenia podano do publicznej wiadomości, poprzez obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach

z 4 listopada 2013r. W obwieszczeniu poinformowano o możliwości i sposobie zgłaszania uwag podając, że winny być one wnoszone do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach w terminie 21 dni.

Obwieszczenie to zamieszczono na stronie internetowej i tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, a także przekazano do właściwych miejscowo urzędów gmin i miast w Chybiu, Czechowicach-Dziedzicach, Dębowcu, Goczałkowicach- Zdroju, Hażlach, Jasienica, Pszczyna, Skoczów i Strumiń.

W trakcie konsultacji społecznych do przedmiotowego dokumentu w wyznaczonym terminie wpłynęły uwagi:

1. Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska dotyczące zapisów załącznika nr 3 i nr 5 do zarządzenia.
 - 1) w odniesieniu do załącznika nr 3 – identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń, zgłoszono propozycję ujednoczenia opisu zagrożenia: drapieżnictwo, a także obce gatunki inwazyjne. Uwzględniając wniesioną uwagę usunięto w opisie zagrożenia pn. obce gatunki inwazyjne zapis o wpływie jenota i norki amerykańskiej, uznano bowiem, że gatunki te nie konkurują pod względem wymagań siedliskowych i bazy żerowej z przedmiotami ochrony. Stwarzane przez nie zagrożenie związane jest z drapieżnictwem mogącym wpływać istotnie na liczebność populacji chronionych gatunków ptaków;
 - 2) w odniesieniu do załącznika nr 5 – działania ochronne, zgłoszono uwagi dotyczące:
 - a) niezaplanowania działań służących przeciwdziałaniu zagrożeniom zidentyfikowanym jako istniejące takim jak: wędkarstwo, rajdowe kierowanie pojazdami zmotoryzowanymi, obserwowanie przyrody.

W toku prac nad planem zadań ochronnych kwestie te zostały rozważone. Przeprowadzone analizy wykazały, iż podjęcie realnych działań związanych z ograniczeniem wpływu ww. zagrożeń istniejących wymaga uprzedniego opracowania kompleksowego programu zagospodarowania i udostępnienia obszaru dla celów edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych, co znalazło stosowne odzwierciedlenie w zapisach załącznika nr 5, części 3 - pozostałe działania ochronne, pkt 5.

W projekcie dokumentu sformułowano zatem realne działania ochronne mające na celu przeciwdziałanie zidentyfikowanym istniejącym zagrożeniom;
 - b) niezaplanowania działań służących przeciwdziałaniu zagrożeniom zidentyfikowanym jako potencjalne, takie jak: polowanie, lotniska, napowietrzne linie energetyczne (taką samą uwagę zgłosił również Klub Przyrodników),
 - w odniesieniu do zagrożeń wynikających z rosnącego ruchu lotniczego, zwłaszcza lokalnego, należy podkreślić, iż ewentualne działania minimalizujące takie negatywne oddziaływania, w świetle obowiązujących przepisów prawa, winny być rozważone i określone w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć generujących zwiększony ruch powietrzny,
 - w odniesieniu do prowadzenia polowań należy zauważyć, że w toku prac nad planem nie udowodniono, w oparciu o dostępne wyniki badań, jednoznacznego, bezpośredniego związku pomiędzy prowadzeniem polowań od 15 sierpnia a stanem ochrony gatunków, dla których przedmiotowy obszar został wyznaczony. W tej sytuacji polowania ujęto jako zagrożenie potencjalne, mając na względzie konieczność prowadzenia dalszych analiz w tym zakresie natomiast nie przewidziano działań ochrony czynnej.
 - c) przeniesienia działań ochronnych związanych z poszukiwaniem metod ograniczania penetracji drapieżników do części związanej z uzupełnieniem stanu wiedzy. Uwagi w całości uwzględniono;
 - d) podziału na działania obligatoryjne i fakultatywne, działania ochronnego dotyczącego koszenia łąk, a także treści nazwy tego działania. Uwagi uwzględniono, nie dokonano jednak zmiany nazwy działania fakultatywnego, ponieważ jego treść związana jest ściśle z zachowaniem okresu ochronnego dla miejsc lęgowych ptaków, zatem nie można bezpośrednio

implementować zapisów obowiązujących w pakietach rolnośrodowiskowych. Mimo to obecny zapis nie koliduje z możliwością skorzystania z pakietów rolnośrodowiskowych,

- e) wskazania Polskiego Związku Łowieckiego jako podmiotu współodpowiedzialnego za realizację działania dotyczącego poszukiwania skutecznych metod ograniczania penetracji drapieżników, Związek Łowiecki. RDOŚ w Katowicach rozpatrywał taką ewentualność, jednak PZŁ uzależnił taką formę zapisu od gwarancji finansowych,
- f) doprecyzowania czy zapisy dotyczące budowy liczby wysp planowanych do wybudowania na stawach (działanie fakultatywne),

W toku prac nad planem ustalono, że wskazane byłoby wybudowanie, co najmniej 1 lub więcej wysp na jednym lub większej liczbie obiektów stawowych wytypowanych spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha w okresie obowiązywania PZO. W związku z powyższym wprowadzono taką formę zapisu tego działania,

- g) uzupełnienia zapisów zarządzenia o ustalenie sposobu monitorowania wykonywania działań ochronnych. Uwagę uwzględniono poprzez dodanie zadania związanego z monitoringiem wszystkich działań ochronnych obligatoryjnych i fakultatywnych.

2. Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Oddziału Śląskiego odnośnie do załącznika nr 5 – działania ochronne. Zaproponowano

- a) zmianę zapisów dotyczących częstotliwości wykonywania koszenia łąk, tak aby zabiegi te mogły odbywać się co roku. Uwzględniając uwagę w całości wprowadzono odpowiedni zapis o treści: działanie wykonywane nie rzadziej, niż co 3 lata,
- b) doprecyzowania zapisów odnośnie do działania polegającego na pozostawianiu, co najmniej jednego stawu w każdym gospodarstwie rybackim z niezalanym dnem po jego spuszczeniu przez okres, co najmniej 30 dni, z wyjątkiem pierwszych i drugich przesadek, mając na względzie gospodarstwa małe, posiadające jeden staw. Uwzględniając uwagę wprowadzono odpowiedni zapis, poprzedzający to działanie ochronne, o treści: „w przypadku gospodarstw, które obejmują, co najmniej dwa stawy”.

3. Klubu Przyrodników ze Świebodzina dotyczące.

- 1) uzupełnienia szablonu dokumentacji o informacje o planowanym zgłoszeniu Zbiornika Goczałkowickiego do Spisu Konwencji Ramsar, jako obszaru wodno-błotnego o znaczeniu międzynarodowym. Uwzględniając uwagę w całości wprowadzono odpowiedni zapis w szablonie dokumentacji;
- 2) doprecyzowania zwrotu „tradycyjne metody hodowli ryb”. W ocenie tut. Dyrekcji jest to szersze pojęcie i brak jest jednej, prostej definicji metody chowu i hodowli ryb zatytułowanej „tradycyjny sposób chowu i hodowli ryb w stawach karpionych”. Zagadnienie to wymagałoby podręcznikowego omówienia, natomiast w toku spotkań i konsultacji dotyczących planu zadań ochronnych temat ten został poruszony. Ponadto sposób chowu i hodowli ryb został opisany w „Ekspertyzie w zakresie gospodarki stawowej dla OSO Dolina Górnej Wisły” w ramach prac nad planem zadań ochronnych. Na podstawie „Opracowania szczegółowych założeń programu działań wodnośrodowiskowych w gospodarce rybackiej” można stwierdzić, że *„brak jednej definicji tego pojęcia wynika z faktu, iż chów ryb w stawach karpionych posiada wielowiekową tradycję, a ogólne zalecenia i rozwiązania były i są modyfikowane i dostosowywane do wymogów konkretnych gospodarstw, efektem czego jest ich ogromna różnorodność. Jednakże we wszystkich dostępnych opracowaniach literaturowych, dotyczących produkcji ryb w stawach karpionych, można znaleźć bardzo zbliżoną i spójną charakterystykę tej metody produkcji, która jest pewnym wspólnym mianownikiem dla wszystkich gospodarstw stawowych typu karpionego.* W związku z powyższym ww. informacja odnosząca się do tradycyjnej metody hodowli ryb zostanie uwzględniona w szablonie dokumentacji;
- 3) uwzględnienia dodatkowych celów ochrony, jak zapewnienie spokoju w siedliskach lęgowych, zapewnienie odpowiedniego reżimu zmian poziomu w Zbiorniku Goczałkowickim i ograniczenie prac utrzymaniowych na rzekach.

W toku prac nad przedmiotowym planem wszystkie te zagadnienia były rozważane, a wyniki tych analiz zostały omówione w dokumentacji, i znalazły stosowne odzwierciedlenie w projekcie zarządzenia oraz jego uzasadnieniu;

- 4) wskazania jako obligatoryjne, działań zapisanych w projekcie dokumentu jako fakultatywne. Uwaga ta nie została uwzględniona, ponieważ w wyniku analiz przeprowadzonych w toku prac nad planem wykazano, że w przypadku zaniechania czynności zaplanowanych jako działania fakultatywne stan siedlisk nie powinien ulec pogorszeniu w stosunku do stanu obecnego;
- 5) doprecyzowania działania ochronnego dla zachowania siedlisk muchołówki białoszywej przez określenie % drzewostanu wskazanego do pozostawiania w postaci biogrup drzew. Uwaga ta nie została uwzględniona, ponieważ w wyniku przeprowadzonych konsultacji z pracownikami Lasów Państwowych w 2013 r. w trakcie prac nad planem zadań ochronnych, stwierdzono, że taki zapis nie jest możliwy do wprowadzenia z powodu zmian % w składzie gatunkowym i strukturze wiekowej drzewostanów w poszczególnych nadleśnictwach;
- 6) wprowadzenia dodatkowego działania ochronnego związanego ze zmianą terminów polowań w obszarze. Uwaga nie została uwzględniona ze względów opisanych w pkt 1 ppkt 2b;
- 7) wprowadzenia działania polegającego na wyłączeniu części Zbiornika Goczałkowickiego z udostępnienia do żeglowania. Uwaga nie została uwzględniona, ponieważ pomimo że żeglarstwo zostało zidentyfikowane jako zagrożenie potencjalne, wpływ tej formy turystyki na tym akwenie na pierzające się ptaki, nie został jednoznacznie potwierdzony. Z danych uzyskanych w toku prac nad planem wynika, że mimo funkcjonowania stacji żeglarskiej Zbiornik Goczałkowicki nie jest obiektem interesującym z tego punktu widzenia, na co wpływ ma rzeźba dna Zbiornika, oraz brak możliwości przycumowania do brzegu. Ponadto, możliwości żeglowania po akwenie są ograniczone m.in. ze względów sanitarnych wewnętrznymi przepisami zarządzającego tym obiektem;
- 8) niezaplanowania działań służących przeciwdziałaniu zagrożeniom zidentyfikowanym jako istniejące takim jak: wędkarstwo, rajdowe kierowanie pojazdami zmotoryzowanymi, statki powietrzne. Uwaga nie została uwzględniona ze względów opisanych w pkt 1 ppkt 2a i 2b
- 9) przeformułowania zagrożenia związanego z regulacją koryt rzecznych oraz wprowadzenia działań ochronnych zapobiegających zagrożeniu. Uwaga nie została uwzględniona ze względu na fakt, iż zagrożenie zostało zidentyfikowane jako zagrożenie potencjalne. Ponadto, w świetle obowiązujących przepisów prawa wszystkie prace na ciekach będą podlegały weryfikacji zgodnie z art. 118 ustawy o ochronie przyrody;
- 10) wątpliwości w odniesieniu do faktycznego oddziaływania jenota i lisa na ptaki w obszarze Natura 2000. Uwaga nie została uwzględniona ze względów opisanych w uzasadnieniu do zarządzenia;
- 11) wprowadzenia działań związanych ze zwalczaniem rdestowców. Uwaga nie została uwzględniona. Zadanie mające na celu odnalezienie skutecznych metod zwalczania zostało uwzględnione w działaniach ochronnych i obecnie znajduje się w części dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

W związku z art. 59 ust. 2 ustawy z 23 stycznia 2009r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2009 r. Nr 31, poz. 206 z późn.zm.) przedmiotowy plan zadań ochronnych, jako akt prawa miejscowego został uzgodniony przez Wojewodę Śląskiego pismem z 24 grudnia 2013 r. Nr IFIII.710.60.2013.

Wpływ aktu normatywnego na rynek pracy

Akt normatywny nie zawiera zapisów mogących skutkować wpływem na rynek pracy.

Wpływ aktu normatywnego na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczości, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Akt normatywny nie zawiera zapisów mogących skutkować wpływem na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Wpływ aktu normatywnego na sytuację i rozwój regionalny

Akt normatywny nie zawiera zapisów mogących skutkować wpływem na sytuację i rozwój regionalny.